

reformy u historiků znovu probudilo zájem o aktivní politickou činnost. Začali opět usilovat o politické angažmá historické vědy ve prospěch oficiální politické linie KSČ. Tento aspekt činnosti stranických historiků byl před lednem 1968 utlumen konfliktním vztahem reformního dějepisectví k vedení komunistické strany.

Konkrétní činnost historiků v rámci reformní politiky se odvíjela především od jejich odborného zaměření. Časté bylo působení v rámci rehabilitační komise. Někteří z významných představitelů reformní historiografie se pohybovali v blízkosti špiček reformního komunismu a svým dílem zasáhli do politického dění na nejvyšší úrovni. Rozhodující byla blízkost historika ke konkrétnímu politikovi, která se často zakládala na dlouhodobějších známostech vzniklých v průběhu předcházejících let.

Asi nejvýznamnější byla činnost Jana Křena, Ferdinanda Beera a Václava Kurala jako poradců Josefa Smrkovského.⁹⁴³ Jmenovaní historici z Československého výboru pro dějiny protifašistického odboje poznali Smrkovského prostřednictvím Viléma Kahana, veterána Svobodovy jednotky a někdejšího zpravodajce, jenž patřil mezi komunisty perzekvované na počátku padesátých let. Smrkovský byl jako účastník komunistické rezistence, květnového povstání a zároveň oběť represivní politiky stalinismu předmětem zájmu reformních historiků. Postupně se kolem něj během jeho působení ve funkci ministra lesního a vodního hospodářství (od ledna 1967) zformovala skupina intelektuálů, mezi něž patřili také Křen, Kural a Beer. Z neformálního kroužku scházejícího se na „ministerstvu lesů, vod a strání“, jak úřadu historici přezdívali, se postupně stal miniaturní think-tank. Částečně oficiální status

943) Srov. AÚSD Praha, Sběrka dokumentů Komise vlády ČSFR pro analýzu událostí let 1967–1970, R 67, karton 91, Rozhovor s Janem Křenem z 20. 6. 1990; AÚSD Praha, Sběrka dokumentů Komise vlády ČSFR pro analýzu událostí let 1967–1970, R 113, karton 93, Rozhovor s Františkem Cigánkem, Ferdinandem Beerem, Hubertem Maxou a Václavem Kuralem z 18. 9. 1990 a rozhovor s Františkem Cigánkem, Václavem Kuralem, Hubertem Maxou a Jaromírem Navrátilem z 3. 4. 1991; AÚSD Praha, Sběrka dokumentů Komise vlády ČSFR pro analýzu událostí let 1967–1970, R 145, karton 94. Rozhovor s Michalem Reimanem z 3. a 4. 1. 1991; V. KURAL, *Přehršel vzpomínek pro Hanku a Miloše*, in: M. JANIŠOVÁ – J. KŘEN (eds.), *Křižovatky dvou životů...*, s. 83–97; M. REIMAN, *Rusko jako téma a realita doma a v exilu...*, s. 17–119; Z. HAZDRA – V. SOMMER, *S historikem Václavem Vrabce o psaní dějin protinacistického odboje a jedné generační zkušenosti...*, s. 127.

získal v dubnu 1968, kdy si Smrkovský jako čerstvě zvolený předseda Národního shromáždění přivedl některé poradce do svého sekretariátu, jehož šéfem se stal Ferdinand Beer. Do funkce poradců přibyl vedle Křena a Kurala další historik Jaromír Navrátil.⁹⁴⁴ Se Smrkovským dále úzce spolupracoval Michal Reiman, jenž původně patřil spíše k okruhu kolem Alexandra Dubčeka, v němž se po jistou dobu pohybovali také Křen s Kuralem.⁹⁴⁵

Historici připravovali důležité projevy či podkladové materiály a Smrkovský s nimi konzultoval politická rozhodnutí. Někdy také působili jako doprovod při významných politických jednáních. Nejvýznamnější byla účast Jana Křena při jednáních se Sověty v Čierné nad Tisou na přelomu července a srpna 1968. Během prvních dnů po srpnové invazi vojsk Varšavské smlouvy historici ze Smrkovského sekretariátu sehráli významnou roli při aktivizaci Národního shromáždění a jeho řízení během prvních dnů okupace. Politická činnost historiků z okruhu Josefa Smrkovského se neomezovala pouze na zákulisní působení. Například Jan Křen byl předsedou pražského městského výboru Národní fronty, podílel se na probuzení Národní fronty během pražského jara a patřil mezi funkcionáře zajišťující její činnost po 21. srpnu 1968.⁹⁴⁶

Historici se účastnili také reformních aktivit v Československé lidové armádě.⁹⁴⁷ Jedním z center československé reformy se stala Vojenská politická akademie, jejímž rektorem byl po lednu 1968 zvolen historik Vojtěch Mencl. Byl v úzkém kontaktu s generálem Václavem Prchlíkem a podílel se na činnostech spojených s přípravou nové československé vojenské doktríny a reformy armády. Podobně fungoval také Vojenský historický ústav, z nějž se pod vedením Tibora Hochsteigera stalo další výrazně proreformní pracoviště.

944) V. KURAL, *Přehršel vzpomínek pro Hanku a Miloše...*, s. 85.

945) Křen a Reiman se mimo jiné podíleli na přípravě významného Dubčeka projevů k 20. výročí února 1948. Srov. AÚSD Praha, Sběrka dokumentů Komise vlády ČSFR pro analýzu událostí let 1967–1970, R 145, karton 91. Rozhovor s Michalem Reimanem z 3. a 4. 1. 1991 Dále srov. M. REIMAN, *Rusko jako téma a realita doma a v exilu...*, s. 35–37.

946) AÚSD Praha, Sběrka dokumentů Komise vlády ČSFR pro analýzu událostí let 1967–1970, R 67, karton 91, Rozhovor s Janem Křenem z 20. 6. 1990.

947) AÚSD Praha, Sběrka dokumentů Komise vlády ČSFR pro analýzu událostí let 1967–1970, R 126, karton 94, Rozhovor s Milanem Ždímalem a Vojtěchem Menclm z 26. 2. 1991.